

Η δημιουργία και βιωσιμότητα επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης στο σχολείο

Χριστίνα Σταύρου, Λειτουργός ΠΙΚ

Έφη Παπαριστοδήμου, Καθηγήτρια Παιδαγωγικών ΠΙΚ

Keith Haring

Δομή Παρουσίασης

- Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης (ΕΚΜ) στο σχολείο
 - Τα σχολεία ως ΕΚΜ
 - Χαρακτηριστικά των ΕΚΜ
 - Επίδραση των ΕΚΜ
- Ερευνητικά Δεδομένα από την Κύπρο
 - Εμπλουτισμός στοιχείων και ιδεών από τα Εργαστήρια της Ημερίδας
- Συζήτηση

Keith Haring

Η πολιτική για την επαγγελματική μάθηση

Με βάση τις αποφάσεις Υπουργικού Συμβουλίου (2015, 2017):

- Το σχολείο είναι ο πυρήνας της επαγγελματικής μάθησης (EM) των εκπαιδευτικών
- Το σχέδιο δράσης του σχολείου για την επαγγελματική μάθηση των εκπαιδευτικών ενσωματώνεται στο ευρύτερο σχέδιο βελτίωσης του σχολείου
- Εφαρμόζονται πιο συμμετοχικά και διερευνητικά μοντέλα επαγγελματικής μάθησης και ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (Kennedy, 2014)
- Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (ΠΙΚ), είναι ο επίσημος φορέας μάθησης και κατάρτισης των εκπαιδευτικών
- Το ΠΙΚ προσφέρει τη δυνατότητα σε περιορισμένο αριθμό σχολείων, σε εθελοντική βάση, να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα Υποστήριξης της Επαγγελματικής Μάθησης (ΥΕΜ) σε συνεργασία με υποστηρικτή/υποστηρίκτρια από το προσωπικό του ΠΙΚ
 - 2021-2022: 38 σχολεία
 - 2022-2023: 43 σχολεία
 - Τα υπόλοιπα σχολεία εφαρμόζουν την πολιτική για την EM αξιοποιώντας άλλα προγράμματα του ΠΙ ή συνεργάζονται με άλλους φορείς (π.χ. Πανεπιστήμια, Ευρωπαϊκά Έργα κ.λπ.)

Τα σχολεία ως Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης (ΕΚΜ)

- Ομάδες εκπαιδευτικών μοιράζονται και ερευνούν κριτικά τις πρακτικές τους, με έναν τρόπο συνεργατικό και προσανατολισμένο στη μάθηση, μέσω εστιασμένων συζητήσεων, λήψη αποφάσεων, δράσης και προβληματισμού

(Gore & Rosser, 2020)

- Αναπτύσσονται σταδιακά, ως μια διαδικασία μετασχηματισμού, η οποία συνδέει τις πρακτικές της κοινότητας με την πρακτική στην τάξη

(Mclaughlin & Talbert, 2006)

- Δεν αποτελούν απλή μετονομασία υφιστάμενων δομών

(Welsh Government, 2011)

Keith Haring

Χαρακτηριστικά των Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

- Η ανάπτυξή τους είναι σταδιακή.

(Mclaughlin & Talbert, 2006)

- Ακολουθούν κυκλική πορεία που οδηγεί σταδιακά στη διαμόρφωση συλλογικού, δομημένου διαλόγου και πρακτικών.

(Darling-Hammond et al, 2009)

- Ο συλλογικός διάλογος επικεντρώνεται στον αναστοχασμό και στην ανάδειξη κάθε μέλους της κοινότητας τόσο ως προσωπικότητας όσο και ως επαγγελματία.

(Antinluoma et al, 2018)

Τα σχολεία ως Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης (ΕΚΜ)

- Ευθυγραμμίζουν την εργασία της κοινότητας μάθησης με την καθημερινή εργασία του σχολείου (Schaap & de Bruijin, 2018)
- Οργανώνονται με βάση την εμπιστοσύνη και την επαγγελματική συλλογικότητα (Sprcott, 2019)
- Μοιράζονται ένα θετικό σχολικό κλίμα (Antinluoma et al, 2018)
- Αποτελούν χώρους «όπου οι ιδέες ανήκουν στην ομάδα και όπου η μάθηση προωθείται και εκτιμάται» (Patton & Parker, 2017, σελ. 359)
- Η συνεργασία σχεδιάζεται στρατηγικά και είναι ουσιαστική και αποτελεσματική, προς την κατεύθυνση του συνεργατικού επαγγελματισμού (Hargreaves & O' Connor, 2018)
- Διαμορφώνουν «ζώνες επικείμενης ανάπτυξης» στις οποίες οι εκπαιδευτικοί ως ηγέτες γίνονται αποτελεσματικοί παράγοντες αλλαγής (Smith, 2003; Turner et al, 2017)

Keith Haring

Με τι θα
παρομοιάζατε τις
Επαγγελματικές
Κοινότητες
Μάθησης στο
σχολείο;

- Με ένα smoothie;

ή

- Με μία φρουτοσαλάτα;

Προσαρμοσμένη ιδέα: Βώκος (2023)

Επίδραση των Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

- Μειώνουν την αίσθηση απομόνωσης των εκπαιδευτικών
- Συμβάλλουν στη δημιουργία συλλογικής κουλτούρας για υψηλής ποιότητας διδακτική πρακτική, ενισχύοντας τη συνολική ικανότητα του σχολικού οργανισμού
- Επηρεάζουν την ικανοποίηση και την αυτεπάρκεια των εκπαιδευτικών και την ικανότητά τους να συλλέγουν και να αναλύουν δεδομένα

(Antinluoma et al, 2018; Darling-Hammond et al, 2009; Woodland, 2016)

Keith Haring

Ο ρόλος των συντονιστών/ συντονιστριών

- Ενίσχυση της βαθύτερης κατανόησης των μαθησιακών αναγκών όλων των μαθητών/μαθητριών εκ μέρους των εκπαιδευτικών
- Ενθάρρυνση των εκπαιδευτικών να λειτουργούν διερευνητικά για τη μάθηση
- Προώθηση αλλαγών στις διδακτικές πρακτικές που βελτιώνουν τα μαθησιακά αποτελέσματα

.....με στόχο να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη
Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Keith Haring

Ο ρόλος των υποστηρικτών/ υποστηρικτριών

- Διευκόλυνση της συνεργασίας των εκπαιδευτικών
- Προώθηση της ανταλλαγής ιδεών για πρακτική διευκόλυνση αναστοχαστικών συζητήσεων και ομαδικής εργασίας
- Υποστήριξη των εκπαιδευτικών στην επιλογή των ερευνητικών εργαλείων και στην επεξεργασία των συλλεγόμενων δεδομένων
- Ενίσχυση του προβληματισμού σχετικά με τους προτεινόμενους τρόπους αξιοποίησης των δεδομένων στον σχεδιασμό και τη δράση

Keith Haring

.....με στόχο να καταστεί δυνατή η ανάπτυξη
Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Η δημιουργία και
βιωσιμότητα
επαγγελματικών
κοινοτήτων
μάθησης στο
σχολείο

Ερευνητικά Δεδομένα από την Κύπρο

Ερευνητικό Πρόγραμμα «PLCs for US»

EXCELLENCE/0421/0333

Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας

Τα ερευνητικά ερωτήματα

- Ποια χαρακτηριστικά εντός των ΕΚΜ εκτιμούν περισσότερο οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο;
- Ποια στοιχεία λαμβάνουν υπόψη οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί για την εφαρμογή πρακτικών και δράσεων;

Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

- Δεδομένα που συλλέχθηκαν τον Ιούνιο του 2022
 - σχολεία που συμμετείχαν στο Πρόγραμμα YEM τη σχολική χρονιά 2021-2022
 - στο πλαίσιο και του Έργου «PLCs», που χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας Κύπρου (EXCELLENCE/0421/0333)
- Στατιστική ανάλυση με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS
- Ψηφιακό ερωτηματολόγιο για τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με...
 - τη σημασία των ΕΚΜ και τη συμμετοχή τους
 - τα χαρακτηριστικά των ΕΚΜ που θεωρούνται σημαντικά
 - παράγοντες που επισημαίνονται ως σημαντικοί για τις αποφάσεις των εκπαιδευτικών σχετικά με την εφαρμογή δράσεων ή πρακτικών
 - δομές και συνθήκες του σχολικού πλαισίου που αξιοποιούνται για την υποστήριξη των ΕΚΜ

Πίνακας 1: Προφίλ ερωτηθέντων

Μεταβλητές		N	%
ΦΥΛΟ	ΑΝΤΡΑΣ	18	17,3
	ΓΥΝΑΙΚΑ	82	78,8
ΤΥΠΟΣ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ	12	11,5
	ΔΗΜΟΙΚΗ-ΕΙΔΙΚΗ	39	37,5
	ΓΥΜΝΑΣΙΟ-ΛΥΚΕΙΟ-ΤΕΧΝΙΚΗ	49	47,1
ΗΛΙΚΙΑ	35 ΚΑΙ ΚΑΤΩ	8	7,7
	36-45	45	43,3
	46-55	30	28,8
	56 ΚΑΙ ΠΑΝΩ	17	16,3
ΕΤΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	1-5	25	24,0
	6-10	4	3,8
	11-15	18	17,3
	16-20	19	18,3
	21+	34	32,7
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΚΠ. ΣΕ ΚΑΘΕ ΣΧΟΛΕΙΟ	1-15	40	38,5
	16-30	13	12,5
	30+	47	45,2

Αποτελέσματα

1. Ποια χαρακτηριστικά εντός των ΕΚΜ εκτιμούν περισσότερο οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο;

Η σημασία των ΕΚΜ στη σχολική ζωή των εκπαιδευτικών συσχετίστηκε με τα ακόλουθα στοιχεία:

- σημασία του θέματος/ζητήματος που είχε τεθεί ως προτεραιότητα
- νέες πρακτικές/δράσεις
- επιμόρφωση σε σχολική βάση σχετικά με το θέμα που είχε τεθεί ως προτεραιότητα
- αποτελεσματικότητα των πρακτικών/δράσεων που εφαρμόστηκαν
- υψηλές προσδοκίες για την εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών/δράσεων

Αποτελέσματα

1. Ποια χαρακτηριστικά εντός των ΕΚΜ εκτιμούν περισσότερο οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο;

Πώς συνομιλούν τα ευρήματα της έρευνας με τα χαρακτηριστικά που αναδείξαμε σήμερα στα εργαστήρια;

Αποτελέσματα

1. Ποια χαρακτηριστικά εντός των ΕΚΜ εκτιμούν περισσότερο οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο;

Χαρακτηριστικά που εκτιμώνται περισσότερο από τις/τους εκπαιδευτικούς

- εμπιστοσύνη
- ανοικτή επικοινωνία
- αίσθημα ενίσχυσης από την ομάδα
- ευκαιρίες προβληματισμού σχετικά με τις δικές τους πρακτικές
- συνάφεια με τις ανάγκες τους

Αποτελέσματα

2. Ποια στοιχεία λαμβάνουν υπόψη οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί για την εφαρμογή πρακτικών και δράσεων;

Τα στοιχεία για εφαρμογή πρακτικών και δράσεων με κατάταξη από το σημαντικότερο στοιχείο:

- Δεδομένα σχετικά με τα παιδιά που συλλέγουν ανεπίσημα οι εκπαιδευτικοί
- Συζήτηση με συναδέλφους για τα δεδομένα σχετικά με τα παιδιά
- Ενδοσχολική επιμόρφωση / σεμινάρια
- Προηγούμενες πρακτικές και συνεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών
- Συνεργασία με συναδέλφους σε μικρότερες ομάδες

Αποτελέσματα

2. Ποια στοιχεία λαμβάνουν υπόψη οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί για την εφαρμογή πρακτικών και δράσεων;

Χρόνος:

- Ο κοινός χρόνος συντονισμού και ο τακτικός χρόνος κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων του προσωπικού συσχετίζονται θετικά με τη σημασία των ΕΚΜ στην καθημερινή σχολική ζωή των εκπαιδευτικών ($r_{ho}=.36, p<.05$ και $r_{ho}=.28, p<.05$ αντίστοιχα)
- Παρατηρούνται στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης και των εκπαιδευτικών από άλλους τύπους σχολείων όσον αφορά τη διαχείριση του κοινού χρόνου για συντονισμό και του τακτικού χρόνου κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων του προσωπικού

Αποτελέσματα

2. Ποια στοιχεία λαμβάνουν υπόψη οι Κύπριοι εκπαιδευτικοί για την εφαρμογή πρακτικών και δράσεων;

Πώς εμπλουτίζονται τα στοιχεία από τη σημερινή συζήτηση στα εργαστήρια;

Συζήτηση και Συμπεράσματα

Οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναδεικνύουν σημαντικά χαρακτηριστικά των ΕΚΜ και μια σειρά από στοιχεία που τους ωθούν να εφαρμόσουν πρακτικές και δράσεις

- Να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για την επαγγελματική τους μάθηση εντός του σχολείου (Antinluoma et al, 2018)
- Να ληφθούν υπόψη στοιχεία για να βρούμε τους καλύτερους δυνατούς τρόπους υποστήριξης των εκπαιδευτικών για εφαρμογή πρακτικών
 - που στηρίζονται σε αποφάσεις βάσει δεδομένων
 - οι οποίες προκύπτουν από προσωπικό ή/και ομαδικό προβληματισμό
 - είναι σε συνάρτηση με τους στόχους για βελτίωση του σχολείου

Συζήτηση και Συμπεράσματα

Η δυναμική των μικρών ομάδων, διευκολύνει τη συμμετοχή και τις συζητήσεις των εκπαιδευτικών και ενισχύουν τη μάθηση

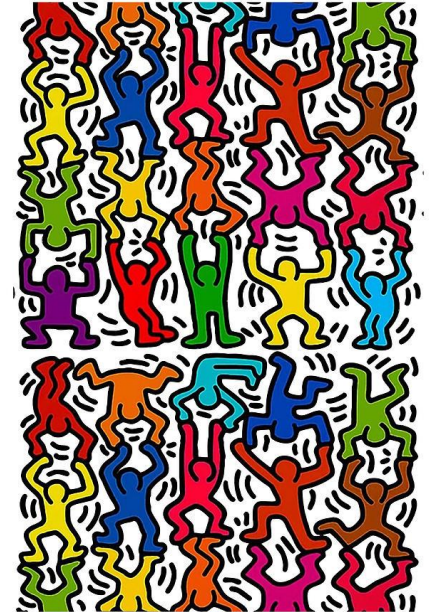
- Περαιτέρω διερεύνηση χρειάζεται για...
 - τους τρόπους με τους οποίους δημιουργούνται υποομάδες εκπαιδευτικών εντός της ΕΚΜ
 - πώς αλληλεπιδρούν μεταξύ τους τα μέλη των μικρών ομάδων
 - πώς θα μπορούσε να ενισχυθεί ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ως ηγέτη

Η δημιουργία χώρου και τακτού χρόνου για συναντήσεις και αναστοχασμό είναι κρίσιμοι παράγοντες για την εφαρμογή των ΕΚΜ (Day et al, 2016; Hairon & Tan, 2017)

- Περαιτέρω μελέτη θα ρίξει φως στους τρόπους με τους οποίους διαφορετικά σχολεία πειραματίζονται με την οργάνωση καθημερινών προγραμμάτων και πρακτικών λεπτομερειών για τη μεγιστοποίηση του χρόνου και της αλληλεπίδρασης

Καταληκτικά

Καθώς τα εκπαιδευτικά πλαίσια οριοθετούνται από δικούς τους κοινωνικούς κανόνες και νόρμες (Prenger et al, 2019), οι εκπαιδευτικοί στην Κύπρο φαίνεται να είναι σε θέση να διαδραματίσουν ποικίλους ρόλους για να στηρίξουν, δομικά και πολιτισμικά, τη δημιουργία και βιωσιμότητα ΕΚΜ και τη βελτίωση της πρακτικής του σχολείου και της τάξης. Αυτό γίνεται σταδιακά, με συνεργασίες και συνέργειες μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι οποίες στηρίζονται σε σχέσεις εμπιστοσύνης.

Keith Haring

Βιβλιογραφικές αναφορές

- Antinluoma, M., Ilomäki, L., Lahti-Nuuttila, P., & Toom, A. (2018). Schools as professional learning communities. *Journal of Education and Learning*, 7(5). ISSN 1927-5250 E-ISSN 1927-5269.
- Βώκος, Σ. (2023). Παρουσίαση στο συνέδριο Scientix, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
- Darling-Hammond, L., Chung Wei, R., Andree, A., Richardson, N., and Orphanos S. (2009). *Professional Learning in the Learning Profession: A Status Report on Teacher Development in the United States and Abroad*. The National Staff Development Council and The School Redesign Network at Stanford University.
- Day, C., Gu, Q., and Sammons, P. (2016) The Impact of Leadership on Student Outcomes: How Successful School Leaders Use Transformational and Instructional Strategies to Make a Difference. *Educational Administration Quarterly*, 52, 221-258. DOI:10.1177/0013161X15616863.
- Gore, J. and Rosser, B. (2020). Beyond content-focused professional development: powerful professional learning through genuine learning communities across grades and subjects, *Professional Development in Education*. DOI: 10.1080/19415257.2020.1725904.
- Hairon, S., & Tan, C. (2017). Professional learning communities in Singapore and Shanghai: Implications for teacher collaboration. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(1), 91-104. DOI: 10.1080/03057925.2016.1153408.
- Hargreaves, A. & O' Connor, M.T. (2018). *Collaborative Professionalism: When Teaching Together Means Learning for All*. Corwin Impact Leadership Series. 1st Edition.
- McLaughlin, M. W., & Talbert, J. E. (2006). *Building school-based teacher learning communities: Professional strategies to improve student achievement*. New York: Teacher College Press.
- Patton, K., & Parker, M. (2017). Teacher education communities of practice: More than a culture of collaboration. *Teaching and Teacher Education*, 67, 351-360.
- Prenger, R., Poortman, C. L., & Handelzalts, A. (2019). The Effects of Networked Professional Learning Communities. *Journal of Teacher Education*, 70(5), 441-452. DOI:[10.1177/0022487117753574](https://doi.org/10.1177/0022487117753574).
- Schaap, H., & de Bruijn, E. (2018). Elements affecting the development of professional learning communities in schools. *Learning Environmental Research*, 21(1), 109-134. DOI:[10.1007/s10984-017-9244-y](https://doi.org/10.1007/s10984-017-9244-y).
- Smith, K. (2003). So, What About the Professional Development of Teacher Educators? *European Journal of Teacher Education*, 26(2), 201-215. DOI:10.1080/0261976032000088738.
- Sprott, R. A. (2019). Factors that foster and deter advanced teachers' professional development. *Teaching and Teacher Education*, 77, 321-331.
- Turner, J. C., Christensen, A., Kackar-Cam, H. Z., Fulmer, S. M., & Trucano, M. (2017). The Development of Professional Learning Communities and Their Teacher Leaders: An Activity Systems Analysis, *Journal of the Learning Sciences*. DOI:10.1080/10508406.2017.1381962.
- Welsh Government (2011). *Professional learning communities. Guidance document* No: 062/2011.
- Woodland R. H. (2016). Evaluating PK-12 Professional Learning Communities: An Improvement Science Perspective. *American Journal of Evaluation*, 37(4), 505-521.

Ευχαριστούμε για την προσοχή σας

Ερωτήσεις

<https://www.pi.ac.cy>

epaggelmatikimathisi@cyearn.pi.ac.cy

Οργανωτική Ομάδα
Ημερίδας/ Ομάδα
συντονισμού ΥΕΜ:

Παυλίνα Χατζηθεοδούλου
Προϊστάμενη Τομέα Επιμόρφωσης

Μαρία Ηρακλέους
Έφη Παπαριστοδήμου
Μαρία Πιτζιολή
Χριστίνα Σταύρου

